

Таким чином, спеціально організована освітня та науково-дослідницька діяльність студентів, спрямована на формування науково-дослідної компетентності, є важливим фактором професійного становлення майбутніх фахівців. Формування та удосконалення дослідницької компетентності майбутніх педагогів стане можливим від забезпечення низки педагогічних умов, та цілеспрямованої, системної роботи, що є важливим складником фахової підготовки майбутніх педагогів, а, отже, й передумовою до здійснення дослідницької діяльності у галузі освіти.

Список використаних джерел

1. Сисоєва С. О. Розвиток дослідницької компетентності викладачів вищої школи: навчальний посібник / С. О. Сисоєва, Л. В. Козак // Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. – К.: ТОВ «Видавниче підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2016. – 155с.
2. Шкерина Т.О. Формирование исследовательской компетентности будущих бакалавров педагогов-психологов в ВУЗе: автореф. дис. на соиск. уч. степ. канд. пед. пед. наук: спец. 13.00.08 «Теория и методика профессионального образования»/ Т.О. Шкерина Красноярск, 2013. – 23 с.

ФЕНЦИК Н.Р.,
ПОПОВИЧ Н. Ф.

Мукачівський державний університет, Україна

СТИЛІСТИЧНІ НОРМИ ПРОФЕСІЙНОГО МОВЛЕННЯ

Питання стилістичних норм завжди було актуальним і важливим, оскільки для того, щоб порозумітися зі співрозмовником, мовцям доводиться підпорядковувати власне мовлення певним правилам. Важливим проблемам професійного мовлення присвячено ряд публікацій [1; 2; 3; 4].

Як відомо, мовна норма – це сукупність правил реалізації мовної системи, прийнятих на певному етапі розвитку суспільства як взірць, саме вони регулюють правильність мовлення.

Для правильного мовлення важливо розуміти суть понять «стиль» та «норма». Стиль відбирає певний перелік мовних одиниць і передбачає обов'язкове їх вживання у мовленні. Норма закріплює в ужитку певний мовний елемент як взірцевий, правильний, доречний. Основними рисами мовних норм є їх обов'язковість, однак залежно від мовленнєвої ситуації відбираються лише ті мовні засоби, які є найбільш доречними.

Поняття «стилістичні норми» трактують як норми, що «регулюють вживання мовних засобів відповідно до мовного стилю» [5, с. 45].

Стильова доцільність полягає в розподілі мовних одиниць за текстами відповідно до їхнього стильового забарвлення, у використанні в текстах лише тих стилістичних одиниць, які органічні для певного типу тексту.

Оскільки в українській літературній мові існує ряд стилів мовлення, використання кожного з них потребує чіткого дотримання норм. Зокрема, у публіцистичному, художньому та епістолярному стилях допускається широке варіювання форм – від конкретного слововжитку до синтаксичної побудови речень та текстів. На противагу цим стилям, постають норми офіційно-ділового стилю, які

вимагають жорстку традиційність та безваріантність. Науковий стиль поєднує в собі регламентовану варіативність, залежно від виду наукової роботи.

Досконалий текст, побудований з дотриманням норм, залучає увагу реципієнтів, викликає у них інтерес, допомагає якнайточніше передати інформацію. Такий текст повинен яскраво передавати характерне та бути виразним.

Під час написання публіцистичних та художніх текстів виразність можна створити багатоваріантністю мовних засобів, а виразність наукового та офіційно-ділового стилю потрібно підкреслювати чітким дотриманням стилістичних норм.

Порушення стилістичних норм часто відбувається внаслідок використання в тексті певного стилю мовних одиниць, які характерні для іншого функціонального стилю. Професійному комунікатору не слід невмотивовано вживати нелітературну лексику, зокрема діалектизми, просторічні слова тощо.

Незважаючи на те, що у будь-якому з функціональних стилів переважають міжстильові, загальномовні засоби, кожний з них вирізняється специфічними, властивими тільки йому мовними елементами. Зокрема, для офіційно-ділового стилю характерне використання усталених мовних зворотів, стандартних шаблонів на початку та в кінці документів. Цей стиль повністю позбавлений образності, емоційності та експресивності, а відтак, для нього не властива образна лексика, емоційно-оцінні слова та експресивні мовні одиниці. Для наукового стилю характерне використання значної кількості наукової термінології, оперування абстрактними, іншомовними словами, застосування різнотипних складних речень.

Професійні комунікатори не зможуть сповна використовувати засоби мови, якщо вона не буде належно внормована на всіх рівнях. Саме стилістична норма регулює основне – доцільність використання мовних одиниць відповідно до мовного стилю.

Отже, стилістичні норми є дуже важливими, оскільки вони регламентують професійне мовлення, роблять його чітким, правильним, без них неможливе повноцінне функціонування мови та правильний хід мовленнєвих ситуацій.

Список використаних джерел

1. Гудачок Г. Ю. Точність мовлення як важливий критерій комунікативної компетентності вчителя початкових класів / Г. Ю. Гудачок, Н. Ф. Попович // Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції : збірник тез доповідей за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції (24-25 жовтня 2019 року, м.Мукачєво) / гол. ред. Т. Д. Щербан. – Мукачєво : МДУ, 2019. – С. 141-143.
2. Попович Н. Ф. Майстерність сценічного мовлення / Н. Ф. Попович // Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (20-21 квітня 2017 р.) / гол. ред. Т. Д. Щербан. – Мукачєво : РВВ МДУ, 2017. – С. 226-229.
3. Попович Н. Ф. Особливості розвитку якостей мовленнєвої культури майбутніх фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи / Н. Ф. Попович // Інноваційна педагогіка : науковий журнал. – Одеса, 2020. – Випуск 20. – Том 3. – С. 26-29.
4. Попович Н. Ф. Формування мовленнєвої культури майбутніх учителів початкових класів / Н. Ф. Попович // Сучасні тенденції розвитку науки і освіти в

- умовах поглиблення євроінтеграційних процесів: збірник тез доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції (17-18 травня 2017 р.) / гол. ред. Т. Д. Щербан. – Мукачево : РВВ МДУ, 2017. – С.121-123.
5. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням. – К. : Алерта, 2011. – 696 с.

ФЕНЧАК Л. М.,
ФУРДЕЛА К. Ю.

Мукачівський державний університет, Україна

ПРОФЕСІЙНИЙ САМОРОЗВИТОК ЯК БАЗОВА СКЛАДОВА КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТЬОГО ПЕДАГОГА

Під поняттям «компетентнісний підхід» розуміється спрямованість освітнього процесу на формування та розвиток ключових (базових, основних) і предметних компетентностей особистості. Результатом такого процесу буде формування загальної компетентності людини, що є сукупністю ключових компетентностей, інтегрованою характеристикою особистості. Така характеристика має сформуватися в процесі навчання і містити знання, вміння, ставлення, досвід діяльності й поведінкові моделі особистості. Компетентнісний підхід в освіті пов'язаний із особистісно орієнтованим і діяльнісним підходами до навчання, оскільки стосується особистості учня й може бути реалізованим і перевіреном тільки в процесі виконання конкретним учнем певного комплексу дій. Він потребує трансформації змісту освіти, перетворення його моделі, яка існує об'єктивно, для «всіх» учнів, на суб'єктивні надбання одного учня, що їх можна виміряти [1].

У сучасних педагогічних дослідженнях «професійний саморозвиток» тлумачать як основну рису найвищого рівня професіоналізму (Н. Кузьміна); як професійне становлення педагога, що відбувається впродовж усього життя (В. Орлов); як процес підвищення рівня професійно-педагогічної компетенції відповідно до зовнішніх соціальних вимог та умов професійної діяльності (І. Краснощок); як складний, багатогранний процес зростання, інтеграції й реалізації в педагогічній діяльності професійно значущих особистісних якостей і здібностей, професійних знань і вмінь (О. Гандабура). Принцип саморозвитку покладений в основу особистісного та професійного розвитку, що зумовлює продуктивне професійне становлення й перетворення фахівця на професіонала.

У результаті дослідження встановлено, що готовність майбутніх педагогів до професійного саморозвитку розглядається сучасними вченими (Ф. Бистрюкова, В. Ільчук, О. Пехота, Г. Полоз, Т. Стрільєвич, Т. Тихонова, П. Харченко та ін.) переважно як інтегративна властивість особистості, що виникає внаслідок інтеграції мотивів, потреб, цінностей, професійної самосвідомості, системи психолого-педагогічних, методичних та спеціальних знань, умінь і навичок; прагнення до творчої самореалізації, бажання досягти високих результатів у виконанні професійної діяльності [2].

Вивчаючи професійний саморозвиток як базову складову професійної компетентності майбутнього педагога, у контексті нашого дослідження визначаємо це поняття як безперервний, цілеспрямований процес особистісного та професійного зростання, спрямований на підвищення рівня власної професійної

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>